

Abonamentele

Pentru Sibiu:

1 lună 85 cr., $\frac{1}{4}$ an 2 fl. 50 cr.,
 $\frac{1}{2}$ an 5 fl., 1 an 10 fl.

Pentru ducerea la casă cu 15 cr. pe lună
 mai mult.

Pentru monarhie:

1 lună 1 fl. 20 cr., $\frac{1}{4}$ an 3 fl. 50 cr.,
 $\frac{1}{2}$ an 7 fl., 1 an 14 fl.

Pentru România și străinătate:

$\frac{1}{4}$ an 10 fr., $\frac{1}{2}$ an 20 fr., 1 an 40 fr.

TRIBUNA

Apare în fiecare zi de lucru

Insertiunile

Un șir garmond prima dată 7 cr.,
 a doua oară 6 cr., a treia oară 5 cr.,
 și timbru de 30 cr.

Redacțiunea și Administrațiunea:
 Sibiu, strada Cisnădiei Nr. 3.

Se prenumeră și la poste și librării.

Un număr costă 5 cr.

Epistole nefrancate nu se primesc.
 Manuscripte nu se înapoiază.

Cu 1-a Aprilie v. 1885

se începe

Abonament nou

la

„Tribuna“.

Prețurile abonamentului sînt însemnate în capul foii.

Abonamentele se fac cu multă lesnire atît în Monarhie cît și în România prin mandate postale (*Posta utalvány — Post-Anweisung.*)

Se recomandă abonarea timpurie pentru regulata expediție a foii.

Domnii abonenți sînt rugați a ne comunica eventual pe lîngă localitatea, unde se află, și **posta ultimă**; ear' domnii abonați vechi spre ușurare pot lipi pe mandatul postal **adresa tipărită** dela fășile, în cari li s'au trimis țiarul pînă acuma.

Administrațiunea țiarului
„Tribuna“.

Sibiu, 28 Martie st. v.

Dăm astăzi primul loc următoarei corespondențe, declarînd însă, că înșine nu ne putem uni cu toate aprețiarile cuprinse în ea și că ne rezervăm a ne pronunța și noi, cînd vom crede, că va fi oportun a o face.

Budapesta, Martie 1885.

„Tribuna“ și pe urma ei, toate foile românesci surprinșeră publicul cu scirea senzațională despre demisiunea Excelenței Sale Metropolitului Miron Roman, și că deja „unii dintre fruntașii bisericeii române gr.-or. au și luat în țelegerea în ceea-ce privesce persoana viitorului administrator metropolitan.“

„Telegraful român“ însă în urma autorizării primite dela „locul cel mai competent“ susține „că scirea „Tribunei“ este o plămuire falsă, și că nu există nici un act de demisiune din partea actualului nostru Archiepiscop și Metropolit“. Noi, cari cunoaștem simțemintele liberale și vederile constituționale ale Ex. Sale în guvernarea bisericeii încă dela introducerea statutului organic, ne bucurăm, că scirea adusă de „Tribuna“ este îndemințită. Ceea-ce a pus însă pe gânduri serioase pe amicii autonomiei și constituțiunii noastre bisericesci este fama desmințită încă despre înțelegerea, ce ar fi luat unii dintre „fruntașii“ bisericeii în ceea-ce privesce persoana viitorului administrator metropolitan. Aceasta este cestiunea importantă. Sînt ori nu sînt oameni, cari s'au înțeles în privința viitorului administrator metropolitan? Și dacă sînt, atunci demisiunea Metropolitului rămîne numai o întrebare de timp.

Cine a petrecut cu destulă atențiune mersul afacerilor bisericesci la Români gr.-or. de țece ani încoace, și îndeosebi mersul afacerilor bisericesci și politice la

Români din diecesa Aradului, va fi simțit negreșit inclinarea și dispozițiunea din oarecare parte nu numai de a covîrși pe actualul Metropolit, dar' a devalva chiar gloria marelui „Andrei.“ *) Români gr.-or. se bage bine de seamă, că au în sînul lor un Angelici prea dispus a sacrifica ambițiunii sale deșerte și autonomia și constituțiunea bisericeii române gr.-or. Ocașiunea a se încredința despre aceasta li se dete întăiu la anul 1879, cînd biserica română autonomă făcî cel dintăiu act de protest contra maghiarisării cu forța, prin introducerea obligătoare a limbii maghiare în scoalele populare-confesionale. În capul mișcării erau prelații bisericeii, și cu toate că mișcarea era expresiunea sentimentului public al Românilor în fond, ea fî considerată în cercurile dominante ca o pornire particulară și izolată. Unul dintre prelați, Episcopul Mețianu, care trecea de inițiatorul acestei porniri în ochii Românilor gr.-or., drept arvună pentru angagiamentul seu secret întru promovarea intereselor de maghiarisare primă „ordinul coroanei de fer clasa a doua.“

A urmat în anul 1883 un nou atentat la desvoltarea și cultura noastră națională prin proiectul de lege despre învătămîntul secundar. Români ținură adunări imosante în mai multe puncte în Ardeal protestând energie în contra acestei măsuri nouă de maghiarisare. Consistoriile eparchiale și cel archidiececan împreună adresară dietei un protest în cei mai categorici termeni, dar' efectul lui fî paralisat prin circularele prelaților, cari opriră credincioșilor bisericeii de a protesta prin adunări populare contra amintitului proiect de lege. Episcopul Mețianu încă publicase asemenea circular prohibitiv, care era mai mult o denunțiere, căci în diecesa Aradului nicăiri nu s'au ținut adunări demonstrative. Dar' Preasfinția Sa trebuia s'o facă aceasta, pentru-ca se arete guvernului probe de talentul seu de a governa biserica și de dibăcia de a preveni și împedea în germine orice „agitațiuni anti-patriotice“ din partea Românilor de sub archipăstoria sa. Ear' pentru-ca se-și poată păstra trecerea și lustrul popularității în opinia publică română, Preasfinția Sa voia oare-cum a se acoperi cu circularul de asemenea natură al Metropolitului Roman, ca și cum nu din îndemnul propriu s'ar fi hotărît la pasul acesta, ci împins prin circularul Metropolitului, care, în sfîrșit, nu privia de fel pe diecesele sufragane. Și cînd sinodul eparchial din Arad uitase datoria ce avea de a lua la răspundere pe Episcopul pentru circularul denunțiator, prin o corespondență inspirată din Arad „Nemzet“ organul guvernului atribue ca un merit al energiei și dibăciei Episcopului Mețianu, că în sinodul din Arad nimeni n'a îndrăsnit a face propunerea, precum s'a făcut în sinodul archidiececan, adevă ca

sinodul eparchial se protesteze în contra proiectului de lege pentru scoalele medii și se roage pe Maiestatea Sa prea grațios a denega sancționarea lui.

„Astfel de propunere ne bună — țece corespondentul lui „Nemzet“, — fie țis spre lauda respectivului Episcop, n'a venit nici în discusiune în sinodul din Arad, ba a rămas chiar și interpelația, cu care, un aderent al lui Babeș, cunoscutul agitator, a voit se atace pe Episcopul pentru circularul, prin care oprise demonstrațiunile contra proiectului de lege pentru scoalele medii.“ *) Așadar' trimbițarea meritelor patriotice ale Episcopului Mețianu și divulgarea slăbiciunilor personale și apatia Metropolitului Roman, ne pun în evidență cestiunea demisionării actualului Metropolit. Miron Roman trebuie se demisioneze, ca se facă loc meritosului Episcop din Arad.

Ori-cari ar fi însă defectele și pecatetele Metropolitului Roman, nu cred că adevărații „fruntași“ ai bisericeii române gr.-or. se dorească ridicarea cutărei persoane la cea mai înaltă pozițiune în biserica pe asemenea căi și cu violarea constituțiunii bisericesci. Adevărat, guvernul unguresc este foarte nemulțumit cu stările de lucruri din Ardeal și cearcă în toate părțile pe omul destoinic a pune la cale planurile sale pentru înfrînarea Ardelenilor și nimicirea daco-romanistilor. Episcopul Mețianu se pare a fi astăzi singurul om, în care guvernul lui Tisza are încrederea deplină pentru realizarea îndrăsnitelor sale planuri. De țece ani, decînd Episcopul Mețianu are cărma diecesei Aradului, de atunci viața socială-politică la Români aradani a amortit cu dese vîrșire. Episcopul urmînd sfaturilor părintescului guvern, în loc de a fi adunat și împăcat elementele învrăjbite, el însuși a ațîțat vrajba și neînțelegerea între ele, mînînd apa pururea pe moara străinilor, și făcînd chiar causă comună cu ei pe conta intereselor politice-naționale.

Astfel s'au petrecut lucrurile și la alegerile din urmă dietale, și acum se mai vorbește și de strămutarea „Viitorului“ din Pesta la Arad, ori scoaterea unui nou jurnal politic în Arad, menit a convîrți pe Români la politica convenientă guvernului maghiar.

Nici vorbă. Episcopul Mețianu are ambițiunea de a întrece (!) pe Șaguna, și în alegerea mijloacelor nu mult se eugetă.

Resultatele activității Pr. S. Sale pe terenul bisericesc sînt aceleași, ca pe terenul politic.

Afară de cîteva clădiri, ridicate din fondurile diecesane, în ordinea morală și culturală nu s'a realizat nimic deosebit, din contră, moralitatea și viața constituțională bisericească sînt sguđuite astăzi din temeliile lor în diecesa Aradului. Oameni de greutate ca Stanescu, Rotariu, Botto etc. din îngrijirea părintească a Pr. S. Sale au trebuit se rămîna din sinod, firesce, pentru-ca se convingă și mai bine pe guver-

nul lui Tisza, despre capacitatea sa de a face imposibilă înfrîurirea elementelor independente-naționale în afacerile publice. Și sînt sigur, mîne poimîne va urma rîndul pe Babeș, ca se fie scos din sinod.

Am țis acestea ca se trag atențiunea Românilor gr.-orientali la greutatea situațiunii, ce li se creează în biserica. X. X.

Reuniunea maghiară de cultură.

Țilele aceste se va întruni la Cluj adunarea constituantă a reuniunii de cultură proiectate de o seamă de patrioți maghiari din Cluj.

Nu putem pune la îndoeală legitimitatea aspirațiunilor, care au motivat înființarea unei asemenea reuniuni. Națiunii maghiare, care timp de o mie de ani a avut și are și astăzi în țerile supuse coroanei ungare o pozițiune predominatoare, i se cuvine de sigur nu numai se se folosească de toate împregiurările spre a se afirma, ci se aspire chiar și la gloria de fi stabilit unitatea etnică în stat.

Nici nouă însă, celora ce nu facem parte din națiunea maghiară, nu ni se poate contesta dreptul și fireasca pornire de a ne conserva individualitatea națională aici pe pămîntul acesta, care e patria noastră, ba nici chiar legitimitatea aspirațiunii de a stabili noi în marginile întinderii noastre teritoriale unitatea etnică.

Tochmai de aceea însă, deși legitime, aspirațiunile noastre nu pot se fie realizate decît prin o luptă pe viață și moarte.

Reuniunea proiectată de Clujeni este organizarea acestei lupte, este declarațiunea de răsboiu făcută de o parte a țerii, celeialalte.

Nu voim se primim acest răsboiu. Încungiurați din toate părțile de nisce dușmani cu mult mai primejdioși și mai neîmpăcați ca Maghiarii, ni se impune în tot momentul convingerea, că mai curînd ori mai tărđiu noi și Maghiarii vom fi avisați unii la alții și consciința noastră națională se revoaltă contra gîndului de a ne consuma astăzi puterile, pentru-ca se-i slăbim pe ei. De aceea am stărînit și stărîm se renunțe la o parte din aspirațiunile lor altfel legitime, precum sîntem și noi gata se renunțăm la aceeași parte din aspirațiunile noastre tot atît de legitime. Nu țagăduim, că au tot dreptul de a se organiza, susținem însă, că rîu fac de se organizează, rîu fac de măresc prăpastia dintre noi și dînșii, rîu fac de ne impun lupta de rasă, pentru care noi, urmașii iobagilor, oamenii trăiți în trau greu, sîntem mai pregătiți ca dînșii, rîu fac, cînd îi fac imposibili pe aceia dintre noi, care înțeleg marile interese de conservare națională, ce leagă pe poporul român de cel maghiar.

Preocupat de aceste interese, unul dintre cei mai simpatici oameni publici ai nostri, d-l Ladislau Vajda, a publicat țilele aceste o broșură scrisă în limba maghiară, adresată dar' îndeosebi opiniunii publice maghiare și menită a pleda în cercurile maghiare cauza unei apropieri între Români și Maghiari, cauza bunei înțelegeri, cauza patriei comune.

Primim abia cu posta de astăzi această broșură, și nu putem se o prezentăm astăzi mai în de-amîntul cetitorilor nostri. Ne mîrginim numai a mărturisi, că primirea ei din partea publicului român, nu poate se fie decît simpatică. Domnul Ladislau

*) Veđi „Anticritica“ asupra celor două congrese din 1873 și 1874, apărută la 1880 în Sibiu.

*) Veđi: „Nemzet“ nrul dela 24 Maiu 1883.

Vajda dă expresiune sentimentului public român, când stăruie să se pună capăt luptei de rasă ce ni s'a impus, să nu se mai înăsprească această luptă, să se facă o încercare sinceră pentru stabilirea relațiilor de reciprocă încredere, să ni se dea pacea, de care avem cu toții atâta trebuință.

Și dacă înzadar vor răsună și cuvintele d-lui Ladislau Vajda, vom avea încă o dovadă, că națiunea maghiară a pierdut în adevăr simțământul adevăratelor sale interese; și dacă lupta ni se va impune, nu ne va rămâne în cele din urmă decât să ne angajăm cu toate puterile noastre în ea: în fața istoriei însă nu a noastră are să fie răspunderea.

Revistă politică.

Sibiu, 28 Martie st. v.

Ministrul - president ungar, Coloman Tisza, a conferat în Viena cu ministrul de externe, contele Kálnoky și cu șeful de secțiune Szögyényi, și mai târziu cu contele Taaffe. În 7 Aprilie n. s'au întrunit la ministerul de externe ministrii comuni, mai de parte contele Taaffe, Dunajewsky, Pino și ministrii ungari Coloman Tisza, contele Szapáry și contele Széchenyi, spre a lua parte la conferința comună a ministrilor, care a ținut până la 4 oare după amiazi. S'au pertractat mai multe chestiuni comune; îndeosebi s'a stabilit programa de lucrare pentru lunile viitoare relativ la afacerile comune. O hotărâre în privința noilei vamale încă nu s'a adus. — Conferințele se vor continua.

Foia oficială franceză a publicat deja numirea cabinetului Brisson, și în catalogul publicat ieri la locul acesta s'au întemplat schimbări, încât Brisson a primit pe lângă presidență și portofoliul de justiție. Instrucțiunea publică s'a concretizat d-lui Goblet și marina, admiralului Galiber. Tot ministerul, care s'a prezentat alaltăieri camerei, a produs o impresiune favorabilă, în special pentru Brisson și Freycinet se arată multă încredere și simpatie.

Cu excepțiunea foilor reacționare toate diarele franceze întimpină pe noul minister cu deplină încredere. Organele intransigente cel puțin nu țin nimic în contra lui. Ministerul e compus din membrii tuturor grupelor. Brisson și Goblet se numără la *Gauche radicale*, Allain-Targé s'a ținut ce e

drept de *Union républicaine*, s'a separat însă de mult de grupa aceasta și a votat în urmă totdeauna cu *Gauche radicale*; asemenea și Sarrien, care aparține partidului moderat *Union démocratique*. *Union démocratique* își are reprezentantul seu în dl Sadi-Carnot, *Union républicaine* (oportunist) în domni Piere Legrand și Hervé-Mangon, cari amândoi de altminterlea nu aparțin grupei militante a Gambetistilor, și sânt mai mult reprezentanții vederilor moderate. Admiratul Galiber nu aparține parlamentului.

Noul minister și-a expus programa în ședința camerei de alaltăieri prin următoarea declarație:

„Între împregiurările, în cari domnul president ne-a chemat în fruntea afacerilor, nu așteptăm delanoi o programă îndetaliată. În interesul națiunii și punând la o parte toate considerările laterale, ne-am încercat a forma un cabinet al împăcării și al concordiei și a ne împreuna toate puterile spre a le pune la dispozițiunea Franței și a republicei. Dela China noi vom pretinde respectarea drepturilor noastre așa precum acele rezultă din tractate și precum a fost și din partea Chinezilor prin convențiunea dela 11 Maiu 1884 recunoscute. Noi ne vom simți fericiți, dacă ne vom ajunge scopul prin pertractări, sântem însă rezoluți, de a-l urmări și cu putere armată și de a nu schimba întru nimic caracterul expedițiunii fără învoierea parlamentului. În a doua linie vom asigura pozițiunea noastră generală față cu chestiunile europene prin o politică circumspectă. Față cu chestiunile aceste noi nu putem rămâne indiferenți. Înlauntru terii încă vom ține cont de concordie și unire, și dacă ne permiteți expresiunea, de concentrarea liberă și naturală a puterilor republicane. În acest spirit vom procede la examinarea legilor mai urgente și la discuțiunea bugetului, pe care aveți d-voastre a-l vota în perioada de față a legislaturii. Acum va avea să vorbească țeara. Noi ne vom întrepune cu onoarea, spre a asigura nise alegeri libere, loiale și sincere. Cu cât manifestați dreptului universal de alegere va fi mai oportună și independentă, cu atât mai tare se strînge la olaltă concordia republicanilor. Precum în chestiunile din afară vom avea în vedere numai steagul, tot astfel vom servi înlauntru numai suveranității naționale. Invităm pe toți

amicii democrației și ai reformei nobile de guvernare, căreia ne-am jertfit viața, a vă da mâna de ajutor întru împlinirea muncii.“

După cetirea acestei declarațiuni Brisson a rugat camera, ca să voteze restul de 150 milioane al creditului pentru Tonking — căreia au urmat viue aprobări.

Cu privire la pacea cu China „Temps“ scrie, că în culoarele camerei circulează scirea, că ministrul de externe a primit o depeșă, în urma căreia „Tsung-Li-Yamen“ - ul a ratificat în 3 Aprilie preliminariele de pace subsemnate de directorul politic al oficiului de externe, Billot în numele Franței și de dl Campbell în numele guvernului chinez. După cum se mai notifică, în Peking s'a publicat în 7 Aprilie un edict, prin care se dă poruncă trupelor chineze, de a părăsi Tonking-ul. O depeșă de a lui „Patenotres“ întărește scirea aceasta a țiarului „Temps.“

Răspunsul Rusiei în chestiunea afgahană nu e de a se privi întru atât de conciliabil, precum anunțau foile engleze la început. Atitudinea Rusiei e la toată întemplarea conciliabilă și în formă încă foarte preventivoare; e însă probabil, că Rusia a făcut guvernului englez concesiuni factice, cari stau poate în contradicere cu opiniunea publică din Moscva și Petersburg. „Novoje Vrenja“ scrie într'un articol intitulat „vre-o câteva cuvinte țiarului „Times“ următoarele:

„Times“ crede, că Rusia va să trăiască în situațiunea aceea în care a ajuns Anglia în Egipt, și de aceea, făcuse astfel de oferturi cu privire la granițele afgane, pe care „nu le va primi nici un guvern englez“. Aci numai atâta însemnăm, — că dacă Anglia își are interesele proprii, din care nu lasă nimic, tot astfel de interese avem și noi. Plane interesele noastre nu datează de atunci, decând a pășit Mahdiul și de când Englezii figurează în Chartum; acele cu mult mai înainte s'au format și acum au trecut deja în sângele fiecărui Rus. Dintre statele Europei, Rusia e unica, pe care totdeauna a caracterizat-o modestia și chiar timiditatea în momente de acele, când alte puteri aflându-se în poziția sa, ar să se folosească de privilegiu. Rusul nici odată nu va uita tractatul dela Berlin, și nici triumful, de care s'a împărtășit în urma aceluia Beaconsfield. Rusia nu avea lipsă de multe încordări spre a cuprinde Constantinopolul și spre a vorbi de acolo cu glas aspru, în loc de a da privilegiu Angliei și altora, de a triumfa asupra nisuițelor și sângelui rusesc. Din aceste însă nu urmează, că noi am voi să abuzăm de nenorocirea Angliei. Rusia își reamintesc numai dascălirile primite și voescă să-și ajungă scopurile sale prin constanța și tăria proprie unei

puteri mari. Ceea-ce ar face Rusia atunci, când Anglia ar birui pe Mahdiul, tot aceea ar face-o și atunci, când Mahdiul — ceea-ce nu dorim Angliei — ar birui pe Englezi. Nouă nu ne trebuiesc India, noi nu ținim într'acolo. Noi avem lipsă la toată întemplarea de o poziție asigurată în fața imperului indian, deoarece despre aceea sântem pe deplin convinși, că între Anglia și Rusia numai atunci va fi cu putință pacea, când noi vom fi întăriți și când la marginele naturale nu vom observa nici o nedumerire în privința aceea, că oarecutărui sau cutărui chan și emir place-i ori nu-i place!....

Scirile cele mai noue despre pertractări între Rusia și Poartă sânt cu desevîrire nemotivate, și au fost numai din parte panslavă colportate, spre a tulbura situațiunea. Majoritatea politicilor turcesci privesc în cugetul, de a se înțelege cu Rusia, ceva nenatural, precând idea unei înțelegeri cu Anglia prinde în cercurile politice turcesci, rădăcini tot mai afunde.

Corespondență particulară

a „Tribunei“.

Năsud, 5 Aprilie 1885.

Dăruți pentru meritele lor aduse în sânge pentru tron, locuitorii acestui ținut au fost puși în poziția de a-și deschide un gimnasiu complet cu opt clase a completa după sistemul nou scolar scoalele așa numite „triviale“ și a cresce prin stîpindii bărbați, care calificându-se să ocupe funcțiunile scolare, bisericesci, administrative și judecătorești de pe teritoriu acestui fost district al Năsudului. În recunoștința serviciilor credincioase prestate de grănițerii regimentului al doile de graniță, după desființarea serviciului grănițeresc militar, teritorul ocupat de grănițerii acestui regiment a primit favorul de a forma un district administrativ, un tribunal și două judecătoria cercuale. Toate aceste funcțiuni erau ocupate de grănițerii și preste tot de Români și treburile mergeau de minune bine. Îndată după anul 1867 seiam că n'o să rămână așa.

Toți ne aducem aminte că în anul 1848 soldații acestui regiment au servit cu mare credință tronul, că am fost dușmani hotărâți ai revoluționarilor din acel an, că am fost pentru Împăratul — și prevedeam că îndată-ce treburile noastre vor ajunge pe mâna guvernului constituțional unguresc, avem să simțim fidelitatea din 1848/9.

Trebuiau însă să treacă ani, pentru-ca să nu se vadă dinții răsunării numai decât. Teama ne era de soarta gimnasiului ce avea să se deschidă, început fiind înainte de era dualismului, dar' completat abia după venirea dualismului. În sfîrsit am fost atât de norocoși, încât prin

Foița „Tribunei“.

Punctele de aur în serviciul educațiunii.

Lipsa, 29 Martie n. 1885.

Împregiurarea, că scoala, îngrijind cu deosebite de cultura spirituală a individului prea desconsideră cultura corporală a acestuia și dă astfel nascere la o mulțime de rele fizice, precum înmulțirea miopilor, etc. a provocat în lumea pedagogică o discuțiune foarte interesantă. E vorba de o reformă, prin care să se dea satisfacțiune deplină postulatului: „*Mens sana in corpore sano*“. Bărbații, cari-și expun părerile lor prin reviste literare se provoacă parte la experiențele făcute în timpul mai nou în această privință, parte la pedagogii anteriori, cari în sistemele lor n'au pierdut din vedere cultura corporală a elevilor. —

Nu arareori se face amintire de Basedow și de „Philantropinul“ întemeiat de dînsul în Dessau. — Fiindcă, de o parte acest institut este de însemnătate pentru discuțiunea versantă, eară de altă parte aici s'au folosit punctele de aur, de cari am amintit la început, în serviciul educațiunii, cred a nu fi fără interes, dacă în cele următoare voi descrie pe scurt organizațiunea lui. La aceasta mă ved îndemnat cu atât mai virtos, cu cât L. Gerlach, al cărui tractat l-am întrebuițat eu cu această ocaziune, *) afirmă că a dat peste un izvor nefolosit pîn'acum privitor la această chestiune: protocoalele luate

de societatea pedagogică întemeiată de însuși Basedow la anul 1777.

Basedow este reprezentantul direcțiunii științifice numite în pedagogie „Philantropism“, pentru-că scopul ei principal era, a educa pe individ, ca să poată deveni fericit. El a înființat în Dessau institutul de educațiune „Philantropinul“ menit — cum dice Wiese „a servi ca protest contra unilateralităților și defectelor, de cari n'a suferit scoala numai atunci“.

Ideile fundamentale ale tendențelor sale reformatorice le-a resumat Basedow în următoarele cuvinte: „Natură! Scoală! Viață! Este prietinie între aceste trei, omul devine aceea, ce trebuie să devină, deși nu poate deveni îndată: vesel în copilărie, vioiu și setos de știință în junete, mulțumit și folositor ca bărbat! Însă dacă scoala biciuesce natura și viața (bărbatului), i-a în ris scoala, atunci omul a crescut în fine în trei feluri, ca un monstru, trei capete, 6 brațe, nedespărțite în cearta lor ținică. Basedow a exprimat cam drastic un adevăr necontestabil; să ne închipuim d. e. 3 indiviți creșcuți cu totul tot unilateral, fiecare într'alt fel și condamnați a trăi la olaltă, eu cred, că nici odată nu s'ar pute înțelege!“

Este tot aceeași imputare, ce i se face aci scoalei din toate părțile, că prin prea multă ocupațiune scolarul își perde plăcerea, ce trebuie s'o aibă la învățatură. De aceea cu drept cuvânt se pretinde, ca dezvoltarea fizică să obțină earăși valoarea ei adevărată, și adevă nu numai pentru sănătatea corporală, ci și pentru dezvoltarea morală, cea mai însemnată dintre toate. „Moralitatea unui om cu nervi slabi — dice Basedow — n'are soliditate statornică. După cum

e aerul vesel sau posomorit, uscat sau umed, elastic sau neelastic, se urcă și se coboară valoarea morală a unui astfel de om pe întrecute cu mercuriul barometrului“.

Philantropinul avea să fie o scoală de model organizată după principiile sale.

Partea cea mai grea din problema, ce-și propusese a o deslega, era în tot cazul noua împărțire a învățământului. Basedow, al cărui scop era — după cum dice însuși în cartea sa despre „Metodă“: „a pregăti pe copii pentru o viață tuturor folositoare, patriotică și fericită“ se sila a ușura cât se poate instrucțiunea. El luă de basă la toate obiectele de învățământ intuițiunea. Până la al 12-lea an nu i se da copilului nici o lucrare mai serioasă; totul era numai joc. Jocurile erau mai ușoare și mai grele, la început ca jocurile copiilor obișnuite și mai târziu experimente fizice. Gerlach însură după protocol la 42 de jocuri, precum: jocul de șach, domino, jocul cu popice, baba-oarba, loterie etc. Stampele de aramă, tablourile și modelele aveau mare rol în instrucțiune. Pentru învățământul geografic s'au construit în grădina philantropinului 2 munți înalțișori. Limba latină o învățau copiii, ca și limba maternă. Învățătorul vorbea dela început cu copiii latinesc spunându-le numele obiectelor, pe care le arăta; cu elevii mai maturi se făceau exerciții gramaticale. Dar' cu toate aceste succesul n'a prea fost îmbucurător, protocolul încă se exprimă nefavorabil în această privință.

Dar', dacă pe terenul învățământului philantropinul n'a prestat ceva deosebit, îngrijirea lui însă de sănătatea elevilor, merită toată lauda.

Prin aceasta a făcut un bun început, care e imitat și aci. Conform scopului, ce-l urmăria, Basedow nu pregeta a deda pe copii nu numai să facă gimnastică, să danseze, să se lupte, să călărească, ci îi învață câte ceva din meseria strugarului, mésarului, lustritorului, legătorului de cărți și grădinarului. Lucrul de mână era în philantropinul lui Basedow un mijloc de recreațiune, dar' totodată și de instrucțiune. Mai departe îi deprindea cu frigul și căldura, singurătatea și întunerecul, foamea și setea, oboseala și neodichna etc.

În ce privesc dezvoltarea morală, Basedow vorbește de 3 căi, cari duc la virtute: a) Destepțarea de sentimente morale; b) Religiuinea și c) Aprețiarea oamenilor buni. Deși punctele două din urmă trebuie să se bazeze pe cel dintăiu, căci și religiuinea și aprețiarea oamenilor buni pot avea rezultat pentru dezvoltarea morală, numai dacă vor produce mai întâiu sentimente morale în individ, totuși se vedem ce metode folosia Basedow pentru fie-care. Cu privire la punctul prim dice, că prin o scurtă vorbă aprobând sau desaproband fapta elevului, exercită învățătorul asupra acestuia mare influență. De religiuinea s'a îngrijit Basedow mai mult, dovadă, că pentru remunerarea liturgului, care avea să conducă serviciul divin, jertfia din punga proprie pe an 300 taleri. Cu toate aceste poziția lui față cu religiuinea a dat la mulți ansă a-i osândi întreaga lui lucrare pedagogică. Basedow nu voia să lase clerului, decât numai învățământul strins confesional; „religiunea naturală“ însă dice el și etica sânt partea cea mai eminentă a filosofiei și de aceasta îngrijim noi, adevă învățătorii. Din acest motiv mulți dintre contemporanii lui și dintre scriitori

*) „Das Dessauer Philantropin in seiner Bedeutung für die Reformbestrebungen der Gegenwart.“

Extrase din foaia oficială.

Licitațiuni:

În 10 Aprilie a. c. imobilele văduvei N. Keith născută Maria Leiner, la tribunalul reg. din Lugoj.

În 13 Aprilie a. c. mobilele lui Avram Burger, de către judecătoria cercuală din Oradea-mare la localul casei proprii din strada Clujului în Oradea-mare.

Edicte:

Din partea tribunalului din Bistrița se provoacă toți aceia, cari au oare-cari drepturi de ereditate la averea lui Ioan Eisner (reșosat în comuna N.-Demeter), a 'și-le insinua în 45 de zile la tribunalul din Bistrița.

Din partea tribunalului din Bistrița se provoacă ereții după Ioan Daihend (rēp. în comuna N.-Demeter), a 'și insinua drepturile de ereditate în 45 de zile la tribunalul de acolo.

Din partea judecătoriei cercuale din Sighișoara se provoacă toți aceia, cari au oare-cari drepturi de ereditate la averea Varvara Depner, născută Péter, a 'și-le insinua în 45 de zile la judecătoria cercuală de acolo.

Din partea tribunalului din Bistrița se provoacă toți cari au oare-cari drepturi de ereditate la averea lui Georgie Kaundert (reșosat în comuna Lechința), a 'și-le insinua în 45 de zile la tribunalul din Bistrița.

Concursuri:

Un post de conducător-adj. de cărțile funduare cl. II. la tribunalul din Deva. Concursurile sânt a se trimite în 4 săptămâni la presiul tribunalului de acolo.

Două posturi de vighili primi la temnița de stat din Gherla. Concursurile sânt a se trimite până în 15 Aprilie st. n. a. c. la direcțiunea temniței de stat de acolo.

Seiri economice.

Tergul de râmători în Steinbruch. În 7 Aprilie n. s'a notat: unguresci bētrâni grei 41.— cr. până 42.— cr., unguresci grei, tineri 44.— cr. până 45.— cr., de mijloc 44.— cr. până 45.— cr., ușori 43.— cr. până 44.— cr., marfă țerânească, grea 43.— cr. până 43.1/2 cr., de mijloc 43.— cr. până 44.— cr., ușoară 42.— cr. până 43.— cr., românesci de Bakony, grei — cr. până — cr., transito de mijloc — cr. până — cr., transito ușori — cr. până — cr., transito sērbesci, grei 42.— cr. până 43.— cr., transito de mijloc 41.1/2 cr. până 42.— cr., transito ușori 41.1/2 cr. până 42.— cr., în-grașați cu ghindă — cr. până — cr. per 4% cumpenți la gară.

LOTERIE.

Tragerea din 8 Aprilie st. n. Brunn: 67 50 62 58 22.

Cursul la bursa de mărfuri în Budapesta

dela 8 Aprilie st. n.

Grâu (din Banat): 72—75 Kilo fl. — până — 76—81 Kilo fl. — până —, (lungă Tisza) 72—75 Kilo fl. — până —, 76—81 Kilo fl. 8.45 până 9.—, (de Pesta) 72—75 Kilo fl. — până —, 76—81 Kilo fl. 8.60 până 8.90, (de Alba-Regală) 72—75 Kilo fl. — până —, 76—81 Kilo fl. 8.35 până 8.90, (de Baeska) 72—75 Kilo fl. — până —, 76—81 Kilo fl. — până —, (din Ungaria de nord) 72—75 Kilo fl. — până —, 76—81 Kilo fl. 8.15 până 8.65.

Tempul de furnizare.

Grâu (primăvară) 75 Kilo fl. 8.52 până 8.54 (per Septembrie—Octombrie) Kilo fl. 8.86 până 8.88. Sēcara (primăvară) — Kilo fl. 8.73 până 8.75. Cucuruzul (Maiu—Iunie) fl. 5.96 până 5.98. Rapița (August—Septembrie) fl. 12.1/2 până 12.1/2. Spirt (brut) 100 L. fl. 26.25 până 26.75.

Bursa de Viena

din 8 Aprilie st. n. 1885.

Table with financial data for Vienna, including gold rent, exchange rates, and interest rates.

Bursa de Budapesta

din 8 Aprilie st. n. 1885.

Table with financial data for Budapest, including gold rent, exchange rates, and interest rates.

Bursa de Bucuresei.

Cota oficială dela 8 Aprilie st. n. 1885.

Table with financial data for Bucharest, including gold rent, exchange rates, and interest rates.

A. Schwabe

medic-dentist,

scoate dinți fără dureri, plombează cu preparatele cele mai bune — face dinți artificiali și dentaturi garantând eficacitatea — ordonează pentru toate boalele de dinți și de gură, pentru suferințe de gingei etc. [141] 1

Dela 9—12 și dela 3—5 oare.

Strada Cisnădiei 20, Sibiiu.

Banca generală de asigurare mutuală „Transilvania“.

A XVI-a adunare generală ordinară va avē loc Duminecă în 12 Aprilie 1885 c. n. la 3 oare după prând în casa proprie (strada Cisnădiei Nr. 5).

Obiecte:

- 1. Darea de seamă despre afacerile anului 1884 și bilanțul anual. 2. Raportul comitetului de revisiune. 3. Întregirea consiliului administrativ. 4. Propuneri incurse. 5. Sortiri de obligațiuni ale fondului de întemeiere.

Sibiiu, în 9 Martie 1885.

3—3 [137]

Consiliul administrativ.

Publicațiunile „CANCELA RIEI NEGRUȚIU“

în Gherla — Sz.-Ujvár. — Transilvania.

Opuri din edițiune proprie:

„Amicul Familiei“. Diar beletristic și enciclopedic-literar cu ilustrațiuni. Va apăre în 1/13 și 15/27 și a lunei în numeri câte de 1 1/2—2 1/2 coale cu ilustrațiuni frumoase; și va publica articoli sociali, poesii, novele, piese teatrale, romanuri ș. a., — mai departe va tracta cestuni literare și științifice, cu reflexiune la cerințele vieții practice; va petrece cu atențiune viața socială a Românilor de pretutindenea și a celorlalte poporațiuni din patrie și străinătate; și prin umor dulce și satiră aleasă va nisul a face câte o oară plăcută familiei strivită de grijile vieții; și preste tot va nisul a întinde tuturor indivișilor din familie o petrecere nobilă și instructivă. Prețul de prenumerațiune pe anul întreg e 4 fl., pentru România 10 fr. — lei noi. Cursul anului curent se începe cu novela, care a obținut „peana de aur“ destinată din partea noastră pentru premiarea celei mai bune scrieri beletristice române; și în Nr. 2 cu o piesă teatrală scrisă în versuri, care asemenea a fost premiată din partea noastră cu 200 franci în aur. Abonații noi vor primi gratis tot ce a apărut până acum din interesantul roman „Părintele Carthausi.“

„Preutul Român“. Diar bisericesc, scolastic și literar. Va eși în 14/16 și 8/30 și a lunei; și va publica: a) articoli din sfera tuturor științelor teologice, tractate dogmatice, istorice, juridice, morale, pastorale etc.; b) articoli din sfera educațiunii și instrucțiunii religioase-morale, tractate pedagogice, didactice și catechetice etc.; c) predice, omilii, catechese și paraneze: pre Dumineci, sērbători și diverse ocațiuni; d) istorioare novele și poesii morale; precum și ori-ce cuvinte înțelepte și amēnunte aplicabile la laborate religioase-morale; e) studii archeologice și documente istorice din trecutul bisericeii române; f) legi și dispozițiuni privitoare la bisericele și scoalele române confesionale; g) Revista evenimentelor, mai ales a acelor din sfera bisericească, scolastică și literară. Prețul de prenumerațiune pre anul întreg e 4 fl. v. a. pentru România 10 fr. — lei noi.

„Cărțile Săteanului Român“. Gazetă poporală ilustrată. Va eși în fie-care lună în numeri frumos ilustrați, de câte o coală, și va publica: a) descrierea vieții câte a unui bărbat mai vrednic de amintirea și recunoștiința poporului român; b) cunostiințe din economie, industrie, medicină ș. a.; c) poesii vechi și nouē; mai cu seamă de acelea, cari ating mai deaproape pre poporul nostru și impregiurările în cari a trăit și trăesece; d) novele poporale, istorioare, fabule, anecdote, glume, proverbe și cuvinte înțelepte de invēțătură și petrecere ș. a. Prețul de prenumerațiune pe anul întreg e 1 fl. v. a. Pentru România 3 franci — lei noi.

Abonații vor primi gratis mai multe portrete și alte icoane frumoase, afară de aceea își vor putē procura cu jumētatē prețul mai multe opuri apărute în edițiunea noastră.

Colectanții primesc gratis al 5-lea exemplar.

Toate aceste trei diare cu toate premile și favorurile abonate sāt, costau pe anul întreg numai 8 fl. v. a. pentru România 3 franci — lei noi plătibili și în marce postale.

Amor și dincolo de mormēnt. Novelă de Ponson du Terail, tradus de N. F. Negruțiu. Prețul 30 cr.

Biblioteca Săteanului Român. Cartea I, II, III, și IV. cuprind materii foarte interesante și amuzante. Prețul la toate patru 1 fl., câte una deosebi 30 cr.

Biblioteca Familiei. Cartea I. Cuprinde materii foarte interesante și amuzante. Prețul 30 cr.

Colecta de Recepte din economie, industrie, comereciu și chemie, pentru economi, industriași și comercianți. Prețul 50 cr.

Apologie. Discusiuni filologice și istorice maghiare privitoare la Români, învederite și rectificate de Dr. Gregoriu Silași. — Partea I. Paul Hunfalvy despre Cronica lui Georg. Gabr. Sincai. Prețul 30 cr.

Renascerea limbei românesci în vorbire și scriere învederită și apreciată de Dr. Gregoriu Silași. Broșura I și II. Prețul fie-cărei e 40 cr. Ambele împreună 70 cr.

Poesii de Vasiliu Ranta-Buticescu. Un volum de 192 pag. cuprinde 103 poesii bine alese și arangiate. Prețul redus dela 1 fl. 20 cr. la 60 cr.

Ifigenia în Aulida. Tragedie în 5 acte, după Euripide tradusă în versuri de Petru Dulfu. Prețul 30 cr.

Ifigenia în Tauria. Tragedia în 5 acte, după Euripide tradusă în versuri de Petru Dulfu. Prețul 30 cr.

Branda seau Nunta fatală. Schiță din emigrarea lui Dragoș. Novelă istorică națională. Prețul 20 cr.

El trebue să se însoare. Novelă de Maria Schwartz, traducere de N. F. Negruțiu. Prețul 25 cr.

Secretele alor trei nopți sau trei morți vii. Roman anglez după Frankstein de Pamfilu J. Grapini. Prețul 50 cr.

Hermann și Dorotea după W. de Goethe, traducțiune liberă de Costantin Morariu. Prețul 50 cr.

Economia pentru scoalele poporale de T. Roșiu. Ed. II. Prețul 30 cr.

Petulantul. Comedie în 5 acte, după August Kotzebue tradusă de Joan St. Șuluțiu. Prețul 30 cr.

Nu mă uita. Colectiune de versuri funebreale; urmate de iertăciuni, epitafie ș. a. Prețul 50 cr.

Tesaurul dela Petroasa sau Cloșca cu puii ei de aur. Studiu archeologic de Dionisiu O. Olinescu. Prețul 20 cr.

Micul margaritar sufletesc. Cărticică de rugăciuni și cântări bisericesci frumos ilustrați pentru prunci școlari de ambe sexele. Cu aprobarea jurisdicțiunii sup. bisericesci. Prețul unui exemplar broșurat e 15 cr., legat 22 cr., 50 exemplare broșurate costau 6 fl., legate 9 fl., 100 exemplare broșurate 10 fl., legate 17 fl. (Va apăre preste câte-va zile.)

Toate aceste 22 opuri de odată procurate, se dau cu prețul bagatel de 4 fl. a. v.

Cărticică de Bugăciuni și Cântări pentru prunci școlari de ambe sexele și confesiunile. Cu mai multe icoane frumoase. Prețul unui exemplar trimis franco e 10 cr., 50 exemplare costau 3 fl., 100 exemplare 5 fl. a. v.

Visul prea sântei vergure Maria, a născētoarei de Dumneșieu urmat de mai multe Rugăciuni frumoase. Cu mai multe icoane frumoase. Prețul unui exemplar trimis franco e 10 cr., 50 exemplare costau 3 fl., 100 exemplare 5 fl. v. a. Tot aci va apăre peste puțin.

Îndreptar teoretic practic pentru invēțământul intuitiv în folosul elevilor normali (preparandiali), a invēțătorilor și a altor bărbați de scoală. De V. Gr. Borgovan profesor preparandial (normal) în Gherla. Prețul de abonament e 1 fl. pentru care opul se va trimite cu portofranat. După aparițiune opul se va vinde cu 1 fl. 50 cr.

Cărți pentru bibliotecile poporale școlare ș. a.:

Flori de Toamnă poesii de T. V. Pacațian . . . . . 1.— edițiune de lux . . . . . 2.— Poesii de Vasiliu Ranta Buticescu. Prețul redus la 60

Biblioteca „Tribunei“.

I. Pădureanca . . . . . 40 IV. Piperuș Pétru . . . . . 08 II. Fata Stolerului . . . . . 05 V. Păcală și Tândală . . . . . 03 III. Ce n'a fost și nu va fi? 04 VI. Jucării și jocuri de copii 25

Mica bibliotecă a istorioarelor interesante:

I. Constanta, mireasa insulei . . . . . —.25 II. Junele Marinariu . . . . . —.25 III. De pe tron la eșafod . . . . . —.25 IV. Murad, Capitanul Negrilor . . . . . —.25 V. Alsima . . . . . —.25 VI. Ivan, Robinsonul nordului . . . . . —.25 VII. Fata din Afganistan . . . . . —.25 VIII. Julius Gerard, omoritorul de lei . . . . . —.25 IX. O noapte de groază pre un far . . . . . —.25 X. Prinșonierii Comanhilor . . . . . —.25 XI. Sta Elena sau demonul lui Napoleon . . . . . —.25 Carmen Sylva, etc. Patru novele trad. de Titu Maiorescu . . . . . —.25 Bētrânel Dumneșieu tot mai trăesece . . . . . —.25 Basme de aur, de Andersen, trad. de d-șoara C. Pișca . . . . . —.50 Steaua României și morții dela Plevna . . . . . —.50 Basme, snoave și glume de P. Ispirescu . . . . . —.50 Decebal de J. P. Florentin . . . . . —.25 Nihilistii sau asasinatul lui Alexandru II. . . . . 1.25 Oltenescele de Petriceiu Hașdeu . . . . . —.75 Pe malul mării de J. Negruțiu . . . . . —.50 Comedia stelelor de G. Baronzi . . . . . —.25 Robinson cel june tradus de D. S. Pamfilu . . . . . 1.25 Satirele și fabulele lui J. Heliade Radulescu . . . . . 1.75 „Resunet“ cea mai bogată carte de poesii pentru tinerimea școlară . . . . . —.25

Și alte mulțimi de opuri din toate ramurile literaturei.

[121] 26—30